

Polisens arbete med att förebygga bedrägerier

Nätverksträff FI 2023-05-23, Stefan Lundberg Nationellt bedrägericentrum

Föreläsaren

- 35 år inom rättsväsendet
- Jurist - handläggare brottsförebyggande arbete på Polismyndigheten/NOA/Nationellt bedrägericentrum (NBC)
- Tidigare chefsåklagare på EBM

stefan.lundberg@polisen.se

070 - 341 98 92

Linkedin: Stefan Lundberg

Twitter: @PMYLundberg

Nationellt bedrägericentrum, NBC

Disposition

- Vad är ett bedrägeri?
- Statistik brottsanmälningar
- Samband med andra brottstyper
- Brottsvinster
- Olika typer av bedrägerier
- Brottsförebyggande arbete
- Bedrägerier mot *företag*
- Bedrägerier mot *äldre*
- Spaning framåt

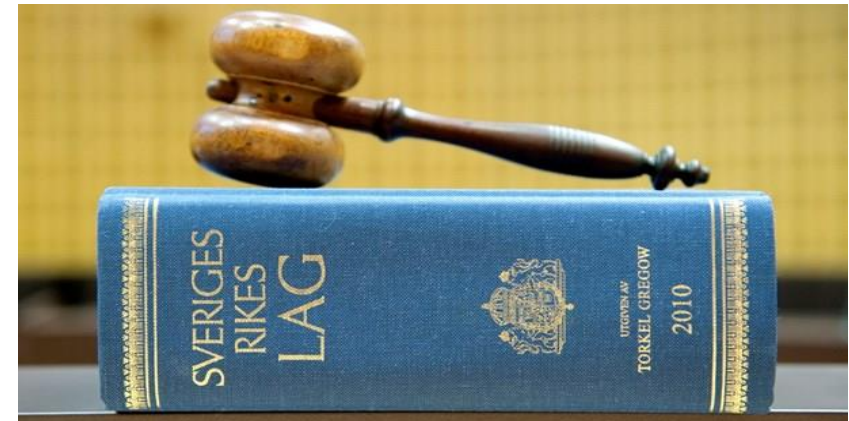
Vad är ett bedrägeri?

En gärningsperson som med **uppsåt**...

...vilseleder någon att göra något

*...gärningspersonen **tjänar** ekonomiskt på det*

*...leder till ekonomisk **skada** för den som blir lurad.*

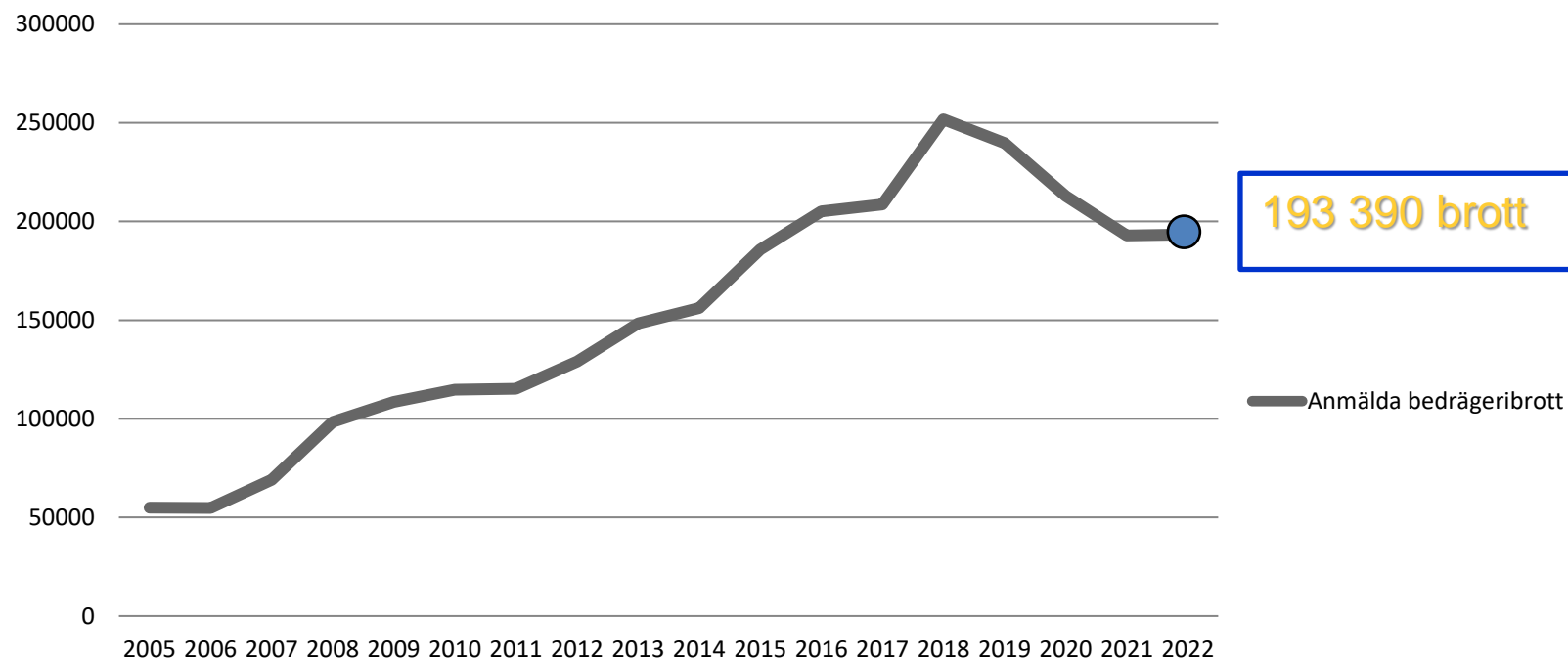

Vårt digitala liv – nya utmaningar

Anmälda bedrägerier 2005-2022

Anmälda bedrägeribrott 2022 vs 2021

Total ökning

+ 0,25 %

Brottsområden som *minskat*

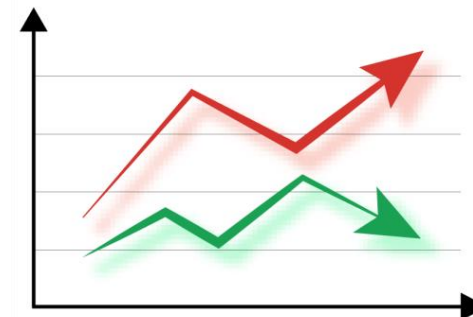
Identitetsbedrägerier - 30 %

Annonsbedrägerier - 11 %

Brottsområden som *ökat*

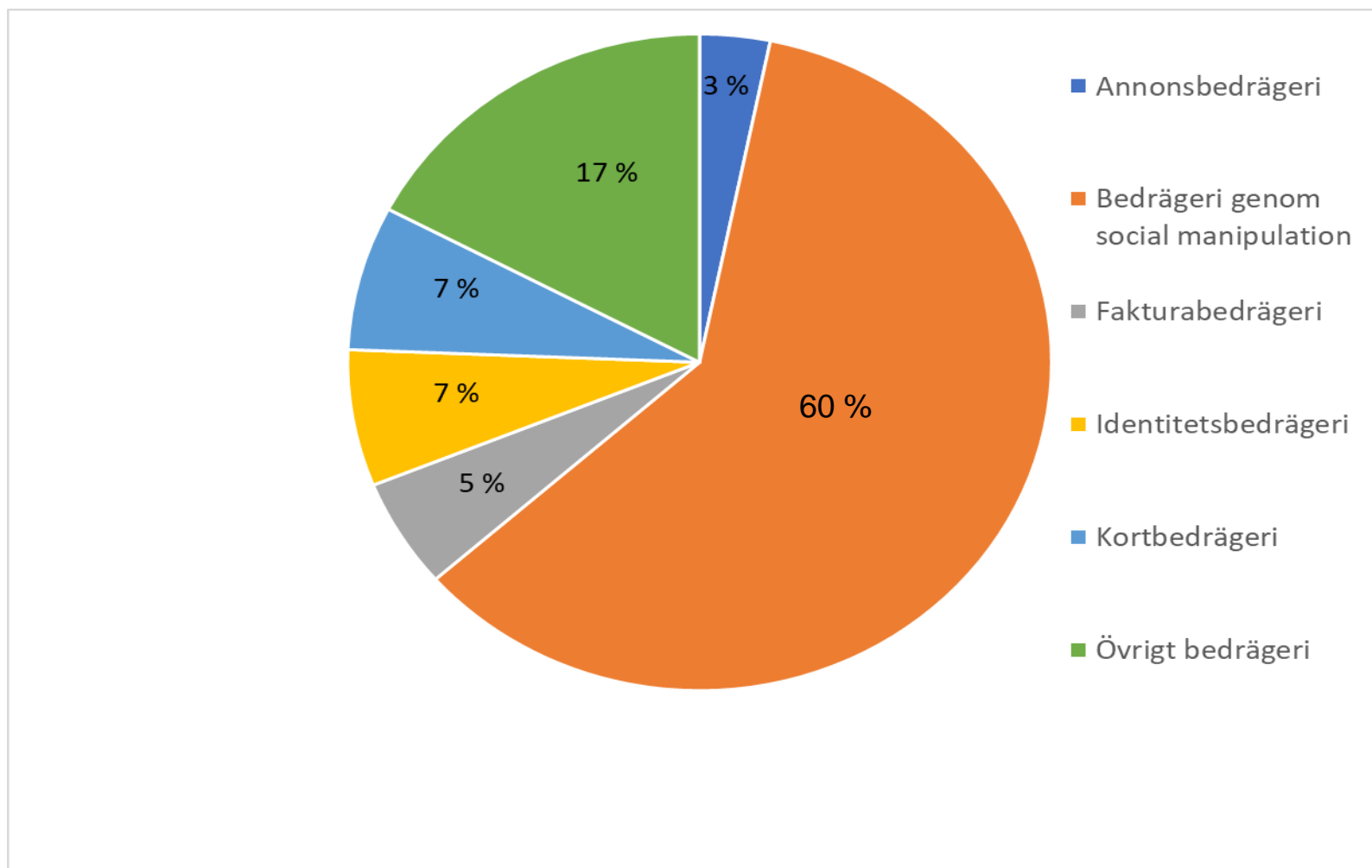
Social manipulation + 44 %

Kortbedrägerier + 8 % (CNP + 10 %)

Olika typer av bedrägerier 2022

Social manipulation

The Art of Human Hacking

Konsten att manipulera människors naturliga inställning av **välvilja** och **förtroende** till omgivning och teknik

Bedrägeri genom social manipulation 2022

Investering

2 500 anmälda brott

Romans

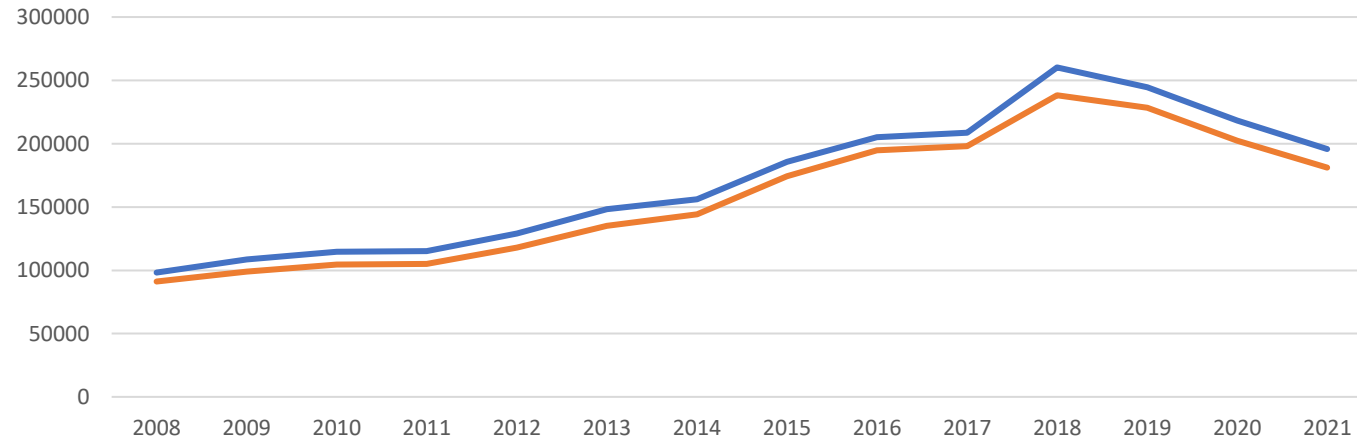
1 300 anmälda brott

Befogenhet

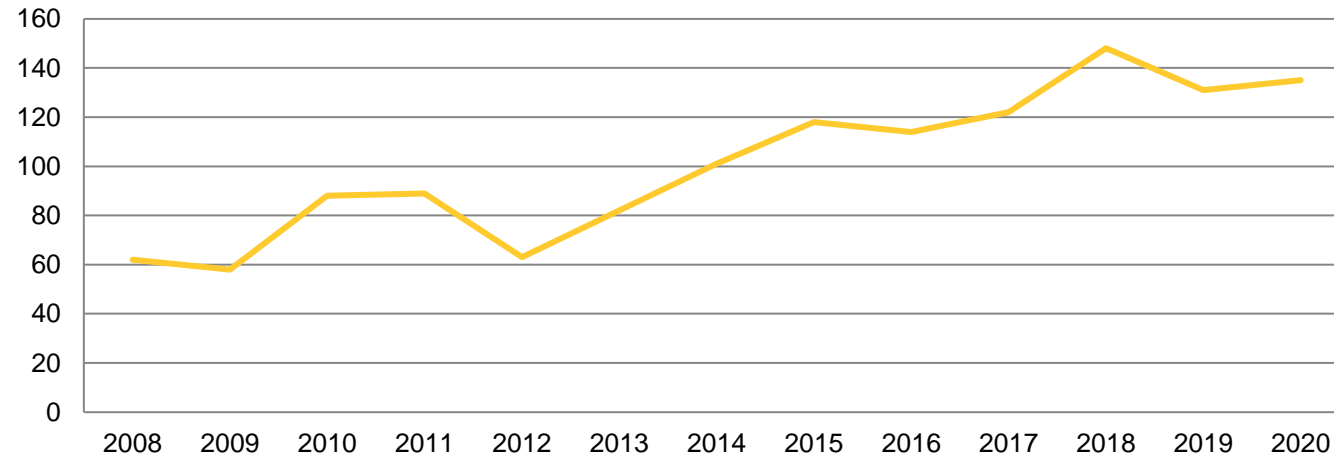

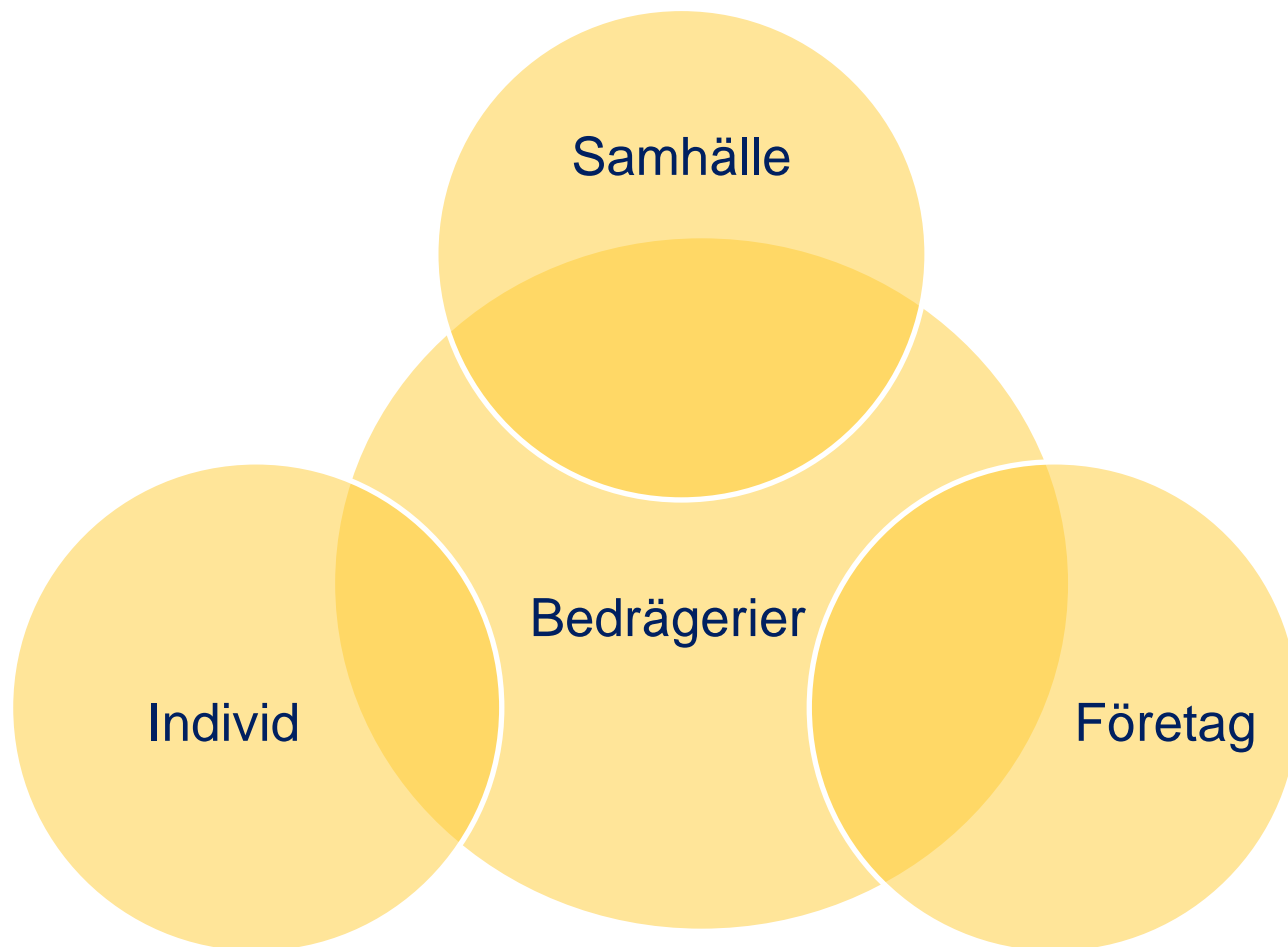
31 100 anmälda brott,
varav vishing 21 600

Anmälda bedrägeribrott

Skottskador per år

5,8

miljarder kronor
per år i
brottsvinster
från bedrägerier

18

miljarder kronor per år i
välfärdsbedrägerier

Polisen

Rapporter från polisen, NBC analys

- Bedrägeribrott - förhållandevis **riskfri** kriminell aktivitet.
- Tydligt **samband** mellan bedrägeribrottsligheten och de organiserade kriminella miljöerna.
- Brottvinsterna från bedrägerierna genererar konflikter inom kriminella kretsar vilket resulterar i **våldsanvändning**, ex genom utpressning och dödligt skjutvapenvåld.

De organiserade bedrägerierna

En rapport om bedrägerier kopplade till organiserade kriminella miljöer

De dödliga bedrägerierna

En rapport om bedrägeribrottslighet och skjutvapenvåldet

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Nationellt Bedrägericentrum

Varför fungerar bedragarnas knep?

Vår vilja att:

- passa in
- hjälpa till
- ej verka dum

Vi är under stress

Alla kan drabbas!

Brottsförebyggande arbete

- *Grundläggande arbete* sker i uppbyggnaden av lagar, andra regelverk, rutiner, information
- Riskbaserade *kontroller*
- *Kunskapsbaserat arbete*
- *Samverkan* med aktörer som kan påverka orsakerna till att bedrägerierna är möjliga att genomföra t ex tillsyn- och kontrollfunktioner
- *Stor intern kunskap* om bedrägerier

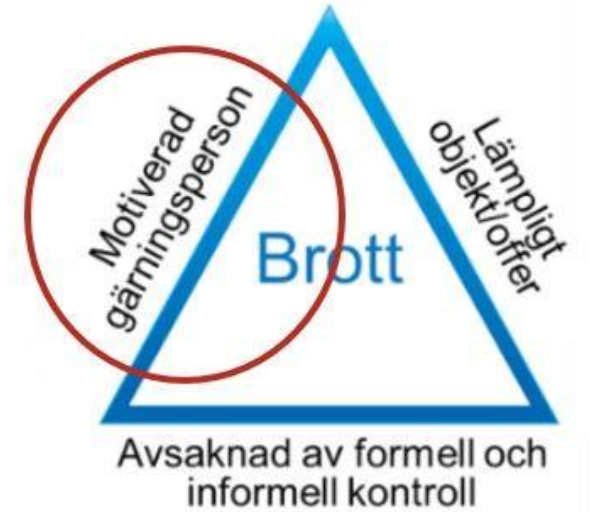

Polisens arbete mot bedrägerier - 1

Åtgärder mot gärningspersonerna

Brottsanmälningar viktigt bidrag för att kartlägga och förstå brottsligheten, vilka som begår brotten och vilka verktyg som används. Många anmälningar leder till att gärningspersonen döms i domstol. Viktigt att utredningsresurserna läggs på utredningar som leder till att stoppa misstänkta som utför många bedrägerier – att **avbryta brottsserier**. Ofta finns gärningspersonen ej ens i Sverige.

Bedrägerier är **gränsöverskridande** vilket ställer krav på internationell samverkan. Samverkar med flera internationella aktörer, t ex europeiska polisorganisationen Europol och utom EU Interpol för att utreda och förebygga bedrägerier.

Polisens arbete mot bedrägerier - 2

Försvåra brottsupplägget

”Platsen” för bedrägerier ofta blandning av **digitala verktyg och plattformar, telefonsamtal**, ibland i kombination med att gärningsperson och brottsoffer även möts **fysiskt**.

Föra dialog och påverka produktägare och tjänsteleverantörer att göra tjänster säkrare och därmed försvåra för bedragare eller stoppa möjligheten att begå brott. Aktivt arbete mot både stora och små samhällsaktörer som myndigheter, banker, betaltjänstleverantörer, e-handelsägare och multinationella företag som tillhandahåller digitala tjänster.

Samverkan med polisorganisationer i andra länder och internationella organisationer, t ex Europol, viktig del i arbetet med att föra dialog med några av de största internationella tjänsteleverantörerna.

Framtagande av olika **lagstiftningsförslag**, som exempelvis ändringar i Brottsbalken och Kreditupplysningslagen.

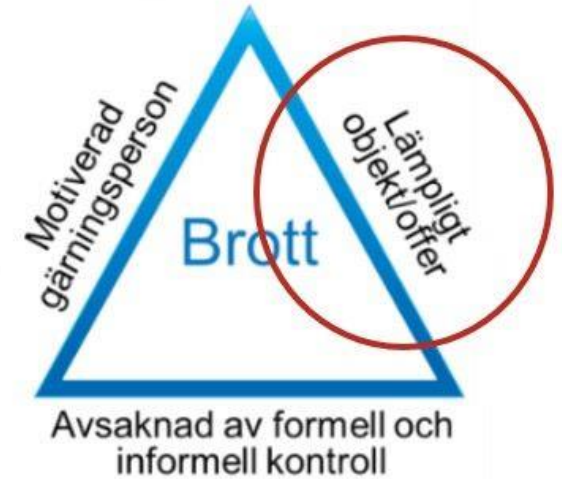
Polisens arbete mot bedrägerier - 3

Stärka allmänhetens förmåga

Förebygga brott genom **informationsinsatser** med syfte att lära ut hur man kan stå emot bedragares vilseledande. Ofta den drabbade som manipuleras att antingen släppa in bedragarna på sin internetbank, alternativt själv föra över pengar.

Extern kommunikation riktar sig till **olika målgrupper** för att sprida kunskap om de problem som vi själva känner till, så att allmänheten också ska veta vad de ska vara vaksamma på.

Uppmuntrar även till att **prata om bedrägerier** som ett sätt att stärka förståelsen och därmed förmågan att kunna stå emot bedrägeriförsök.

Bedrägerier där företagen utsätts

- **BEC-bedrägerier**
VD-bedrägerier, genom social manipulation luras företag föra över stora summor till bedragare
- **Fakturabedrägerier**
Bedrägliga fakturor skickas till företag som betalar, i vissa fall förekommer ändrade betalningsuppgifter
- **Identitetsbedrägerier – köp**
Bedragare beställer varor mot faktura där ID-kapat företag står som betalare och leveransen går någon annanstans
- **Kortbedrägerier (varianten CNP=card not present)**
Stöld av kortuppgifter i syfte att ta ut pengar eller göra köp med aktuellt kort

Företagarnas utsatthet för IT-relaterade brott bl a bedrägerier

- 76 % utsatta minst en gång senaste året
- 55 % drabbats av phishing (nätfiske)
- 83 % saknar plan för incidenthantering
- 78 % saknar policy för misstanke om brott

Svenska företags kostnader

- *Bedrägerier* ca 5,5 miljarder kr
- *Cyberbrott* ca 3 miljarder kr
- Stort *mörkertal*
- Ofta *aningslöshet* mot bedrägerier
- *Riskbedömningar* saknas eller brister

Förebyggande arbete bedrägerier mot företag

Gärningsperson

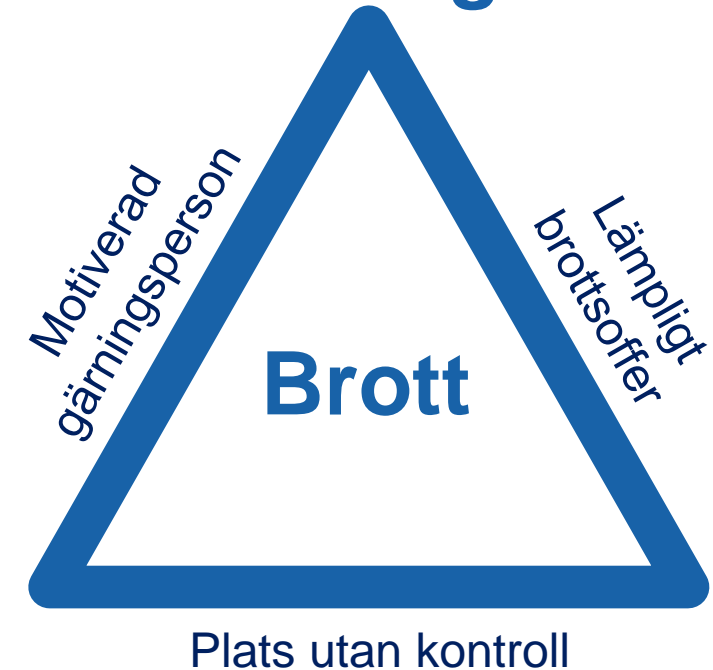
- Samordna utredningsresurser
- Lagstiftningsförslag t ex sammanräkning av många små brott

Brottsoffer

- Information till centralorganisationer
- Information till lokala företagareföreningar

Plats

- Påverkansarbete mot e-handel och fysisk handel samt banker för utökade kontroller innan köp eller transaktion
- Påverkansarbete mot företags interna säkerhetsarbete

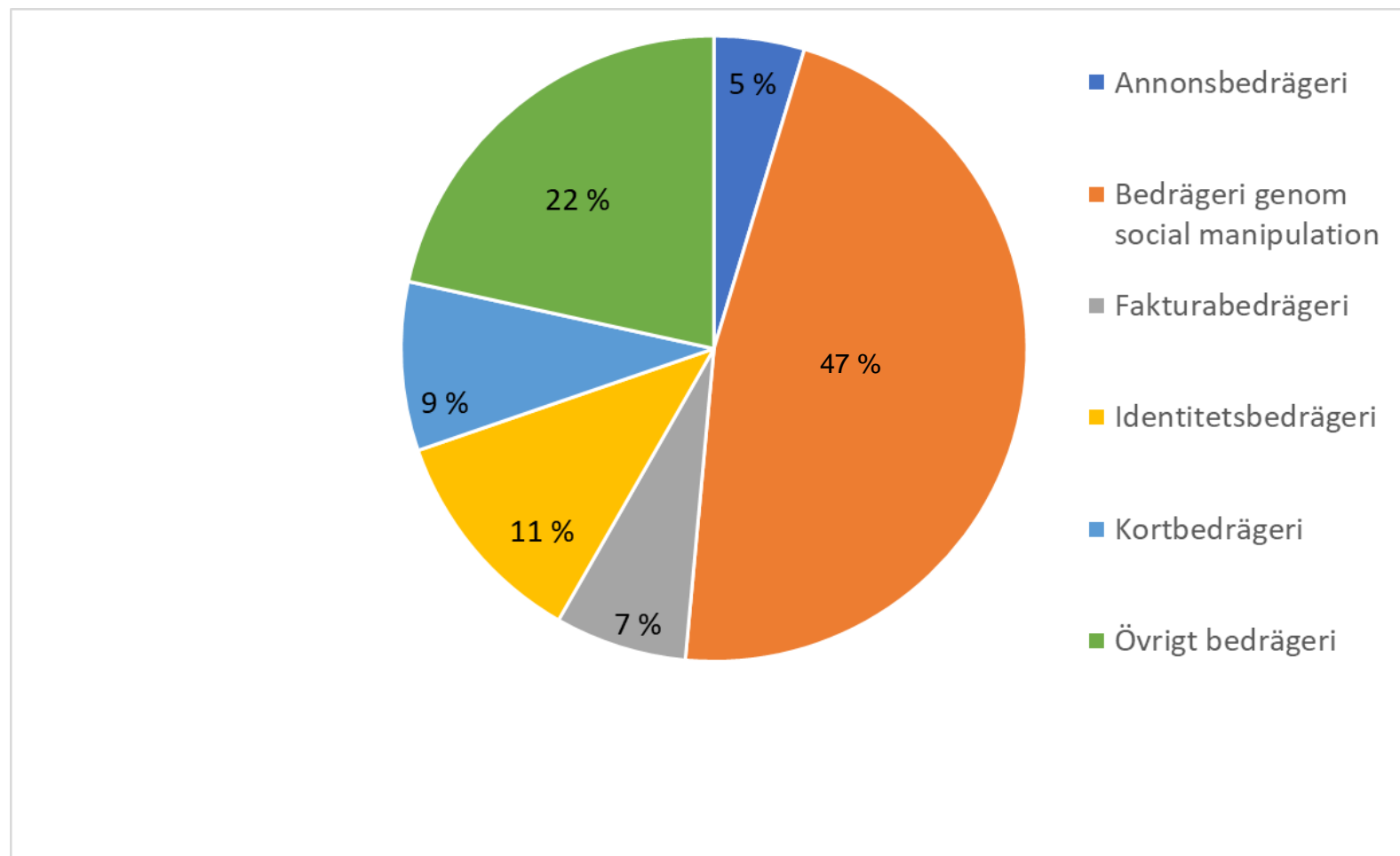
Bedrägerier där äldre utsätts

**De lurades av
bitcoinbedragare – får
nobben av Kronofogden**

Pensionärsparet har skulder på över två miljoner

Fördelning bedrägerier mot äldre (och funktionsnedsatta) 2022

Förebyggande arbete bedrägerier mot äldre

Gärningsperson

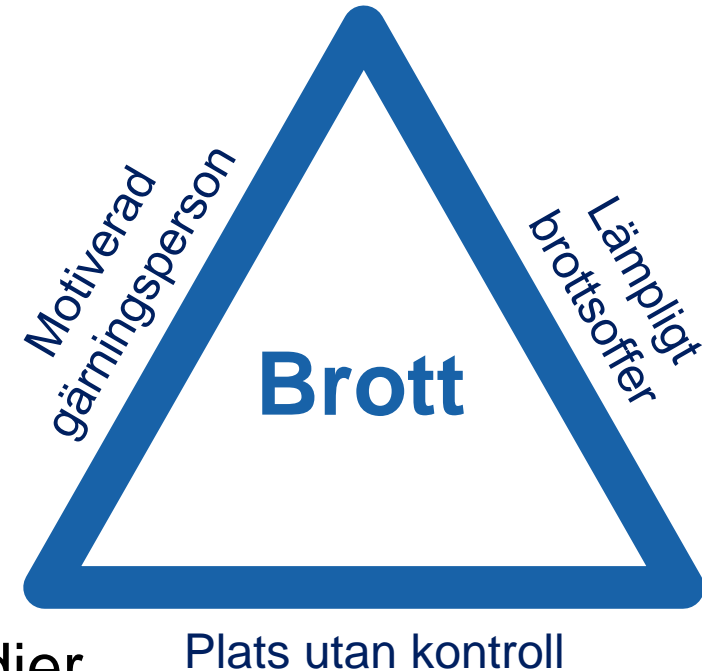
- Samordnade utredningsresurser
- Lagstiftningsförslag
- Kriminell ekonomi

Brottsoffer

- Samverkan äldreorganisationer
- Information till media och i sociala medier

Plats

- Påverkansarbete mot teleoperatörer samt banker för utökade kontroller

Aktuellt exempel på informationsmaterial till äldre

Vad omfattar informationssatsningen?

1. Nationellt utskick av vykort till alla över 70 år

- 1,2 miljoner vykort till alla hushåll 70+ år i hela Sverige
- Andra språk finns via polisen.se (arabiska, polska, engelska)

2. Annonserad informationskampanj

- Annonsering i riks- och lokalpress
- Digital annonsering på nyhetssajter och sociala medier

3. Extern kommunikation

- polisen.se, sociala medier
- Aktiviteter lokalt

Lär dig stå emot bedragarnas knep

I hemmet

Känner du oro inför en situation, tveka inte att stänga dörren eller lägga på luren.

Släpp inte in okända i ditt hem! Kontrollera att personerna är de som de utger sig för att vara.

Be om faktura!

Inga seriösa företag som besöker dig i hemmet tar betalt på plats.

STOPPA!BROTT

På nätet

Identifiera dig aldrig med bank-id eller lämna ut dina koder på uppmaning av någon annan.

Lägg på luren om någon ringer och du blir osäker. Ring istället tillbaka på ett nummer som du själv tar reda på.

Klicka aldrig på länkar som kommer via e-post eller sms. Särskilt om du inte känner igen avsändaren.

På stan

Håll för med handen när du slår in pin-koden till kortet.

Var uppmärksam när du handlat. Någon kan försöka ta ditt kort.

Förvara inte bankkortet tillsammans med pin-koden i plånboken.

NBC:s spaning om framtiden

- Bedrägeribrott kommer öka med den **organiserade brottsligheten** med kriminella nätverksstrukturer som mer centrala aktörer
- **Otillåten påverkan**, antalet **möjliggörare** och insiders inom dessa samhällsbärande systemen kommer att öka
- **Grundläggande system** som identitet, folkbokföring och bolagsregister fortsätter utnyttjas om det är möjligt
- **AI** ger många möjligheter framöver – även för den organiserade brottsligheten.

Samverkan är viktigt!

Tack för visat intresse så här långt!